**Anotācija pētījumam "Sabiedriskās domas aptaujas pakalpojumi Finanšu izlūkošanas dienesta vajadzībām"**

| | |
|---|---|
| Pētījuma mērķi ir noskaidrot sabiedrības izpratnes līmeni un toleranci pret finanšu noziegumiem, par Finanšu izlūkošanas dienesta darbību kontekstā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu, izzināt iedzīvotāju viedokli par iemesliem izvēlei par labu finanšu pakalpojumiem ārvalstīs, noskaidrotu Latvijas sabiedrības attieksmi pret kriptovalūtu un ar to saistītajiem riskiem.<br>2021.-2026.g. veikto pētījumu rezultātu dinamika kopumā liecina par pozitīvām tendencēm, tomēr daļā tēmu iedzīvotāju viedokļi 6 gadu laikā nav būtiski mainījušies:<br>• Kopumā pieaug sabiedrības atbalsts cīņai ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, to atbalsta vairāk nekā 80% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju.<br>• Nedaudz sarucis iedzīvotāju skaits, kuri savās interesēs būtu gatavi iesaistīties finanšu pārkāpumos vai gūt labumu no tiem. 2021.-2023.g. aptaujās kopumā tādu respondentu bija nedaudz vairāk nekā 2024.-2026.g. veiktajos pētījumos.<br>• Nav būtiski mainījies iedzīvotāju skaits, kas izjūt bažas par iespējamu neapzinātu līdzdalību nelegālās shēmās, tomēr šogad šis rādītājs ir par 2%-3% augstāks nekā iepriekšējo pētījumu rezultātos. Nemainīgi kā lieli tiek vērtēti jauniešu un senioru iesaistes riski naudas atmazgāšanas shēmās.<br>• Sabiedrībā nav būtiski mainījušies priekšstati par naudas atmazgāšanu un citiem finanšu noziegumiem. Vairākums iedzīvotāju spēj atpazīt finanšu noziegumus, vairāk nekā divas trešdaļas respondentu sasaista naudas atmazgāšanu ar tādiem noziegumiem kā kontrabanda, narkotiku tirdzniecība, nodokļu nemaksāšanu, kukuļdošanu, cilvēku tirdzniecību un sankciju apiešanu. Nav vērojama attieksmes maiņa pret «aplokšņu algām» - vēl aizvien katrs ceturtais iedzīvotājs to neuztver kā problēmu.<br>• Pēdējo 3 gadu laikā nav būtiski mainījušies sabiedrības priekšstati par FID funkcijām. 23%-42% respondentu spēj atpazīt tādas FID funkcijas kā aizdomīgu darījumu analīze komercbankās, kredītiestāžu uzraudzība naudas atmazgāšanas jomā, informācijas sniegšana izmeklēšanas iestādēm, prokuratūrai un tiesai naudas atmazgāšanas novēršanai un atklāšanai, metodisko materiālu izstrāde par naudas atmazgāšanas riskiem un tendencēm.<br>• Nav būtiski mainījies atbildīgo institūciju darba vērtējums cīņā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Vēl aizvien situācija Latvijā šajā jomā biežāk tiek vērtēta kā neapmierinoša, tomēr šī gada vērtējums kopumā ir viens no salīdzinoši pozitīvākajiem pēdējo 4 gadu laikā.<br>• Pozitīvāks kļuvis Latvijas institūciju darbs sankciju pret Krieviju ievērošanas uzraudzībā, kaut gan kopumā vēl aizvien tas tiek vērtēts vairāk kritiski. Lielākā daļa sabiedrības uzskata, ka sankcijas pret Krieviju ir efektīvs instruments tās agresijas ierobežošanai.<br>• Pēdējo gadu laikā sabiedrībā nav būtiski mainījies iedzīvotāju skaits, kuriem ir atvērts konts kādā no ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzēju sistēmām, kā arī iedzīvotāju skaits, kuru īpašumā ir kriptoaktīvi | The objective of the study is to obtain representative and up-to-date insights into the public's level of understanding and tolerance regarding financial crimes, as well as the public's understanding of the Financial Intelligence Unit's role in preventing money laundering; to explore the reasons why individuals choose to use financial services abroad; and to ascertain the attitude of the public in Latvia toward cryptocurrency and its associated risks.<br>The trends in research results from 2021–2026 generally point to positive developments; however, regarding certain topics, public opinion has remained largely unchanged over the six-year period:<br>• Overall, public support for the fight against the laundering of proceeds from crime is growing, with more than 80% of surveyed residents of Latvia expressing their support.<br>• There has been a slight decline in the number of residents who would be willing to engage in or benefit from financial violations. The proportion of such respondents was slightly higher in surveys conducted between 2021 and 2023 compared to those in the 2024–2026 period.<br>• The number of residents concerned about the possibility of becoming involved in illegal schemes—even if unintentionally—has not changed significantly; however, this figure is 2–3% higher this year than in previous studies. The risk of young people and seniors becoming involved in money laundering schemes continues to be perceived as high.<br>• Public perceptions regarding money laundering and other financial crimes have remained largely stable. The majority of the population is able to recognize financial crimes; more than two-thirds of respondents associate money laundering with crimes such as smuggling, drug trafficking, tax evasion, bribery, human trafficking, and the circumvention of sanctions. There has been no shift in attitude toward "envelope wages" (undeclared cash payments)—one in four residents still does not perceive this as a problem.<br>• Public perception regarding the functions of the Financial Intelligence Unit (FIU) has not changed significantly over the last three years. Between 23% and 42% of respondents are able to identify specific FIU functions, such as analyzing suspicious transactions within commercial banks, supervising credit institutions regarding anti-money laundering, providing information to investigative authorities, the Prosecutor's Office, and the courts to help prevent and detect money laundering, and developing methodological materials on money laundering risks and trends.<br>• The assessment of the work performed by the responsible institutions in combating the legalization of proceeds from crime (money laundering) has not changed significantly. The situation in Latvia in this area is still more frequently rated as unsatisfactory; however, this year's assessment is, overall, one of the most positive recorded over the last four years.<br>• The performance of Latvian institutions in overseeing compliance with sanctions against Russia has become more positive, although, overall, it is still viewed rather critically. The majority of the public considers sanctions against Russia an effective instrument for curbing its aggression.<br>• In recent years, there has been no significant change in the number of residents who hold an account with a foreign payment service provider, nor in the number of residents who own crypto-assets. |

| | |
|---|---|
| **Galvenās pētījumā aplūkotās tēmas** | • Sabiedrības izpratne un toleranse pret finanšu noziegumiem;<br>• Finanšu izlūkošanas dienesta darbība kontekstā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu;<br>• Ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzēju pakalpojumu izmantošana;<br>• Attieksme pret kriptovalūtām un ar to saistītajiem riskiem. |
| **Pētījuma pasūtītājs** | Finanšu izlūkošanas dienests (FID), reģ. nr. 40900025406, Vaļņu iela 28, Rīga, Latvija. |
| **Pētījuma īstenotājs** | Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Fakti", reģ. nr. 40103083424 |
| **Pētījuma īstenošanas gads** | 2026 |
| **Pētījuma finansēšanas summa un finansēšanas avots** | 3760,00 EUR bez PVN<br>4549,60 EUR ar PVN<br>FID budžeta līdzekļi, paredzēti šim mērķim. |
| **Pētījuma klasifikācija** | Regulārs sabiedriskās domas pētījums. |
| **Politikas joma, nozare** | Finanšu drošības politika, NILL novēršanas un sabiedrības informēšanas politika. |
| **Pētījuma ģeogrāfiskais aptvērums**<br>(visa Latvija vai noteikts reģions/novads) | Latvijas teritorija |
| **Pētījuma mērķa grupa/-as**<br>(piemēram, Latvijas iedzīvotāji darbspējas vecumā) | Latvijas patstāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem (reprezentatīva izlase pēc dzimuma, vecuma, reģiona un tautības). |
| **Pētījumā izmantotās metodes pēc informācijas ieguves veida:** | |
| 1) tiesību aktu vai politikas plānošanas dokumentu analīze | Nav izmantota |
| 2) statistikas datu analīze | Nav izmantota |
| 3) esošo pētījumu datu sekundārā analīze | Nav izmantota |
| 4) padziļināto/ekspertu interviju veikšana un analīze | Nav izmantota |
| 5) fokusa grupu diskusiju veikšana un analīze | Nav izmantota |
| 6) gadījumu izpēte | Nav izmantota |
| 7) kvantitatīvās aptaujas veikšana un datu analīze | Ir izmantota |
| 8) citas metodes (norādīt, kādas) | Nav izmantota |
| **Kvantitatīvās pētījuma metodes**<br>(ja attiecināms): | |
| 1) aptaujas izlases metode | **Iedzīvotāju aptaujas metode** - tiešsaistes intervijas interneta vidē (CAWI) |
| 2) aptaujāto/anketēto respondentu/vienību skaits | 1058 Latvijas Republikas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem |
| **Kvalitatīvās pētījuma metodes**<br>(ja attiecināms): | |
| 1) padziļināto/ekspertu interviju skaits (ja attiecināms) | Nav izmantota |
| 2) fokusa grupu diskusiju skaits (ja attiecināms) | Nav izmantota |
| **Izmantotās analīzes grupas (griezumi)** | Sabiedrības sociāli demogrāfiskās grupas (dzimums, vecums, reģions, izglītība, ienākumu līmenis, nodarbinātības statuss). |
| **Pētījuma pasūtītāja kontaktinformācija** | Finanšu izlūkošanas dienests (FID), reģ. nr. 40900025406, Vaļņu iela 28, Rīga, Latvija. Kontaktinformācija: iepirkumi@fid.gov.lv<br>Pārstāvis: Līga Kauranena, Finanšu izlūkošanas dienests Stratēģiskās attīstības un plānošanas nodaļas eksperte |
| **Pētījuma autori (autortiesību subjekti)** | Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Fakti", reģ. nr. 40103083424 |